

Muzejní archivář Václav Schulz

MILENA BĚLIČOVÁ

ABSTRACT: Václav Schulz, Archivist of the National Museum

In December 2015, we commemorated two anniversaries of the major museum archivist Václav Schulz (1854–1935): the 80th anniversary of his death and the 100th anniversary of his retirement. In 2013, the staff of the National Museum Archives became involved in the project of the Administration of Prague Cemeteries “The Adoption of Significant Graves” and – as one of the first participants – adopted a grave of Václav Schulz (DI-581) at a cemetery in the Prague district of Malvazinky. In this grave are also buried Anna Netušilová (1859–1918), the sister of Václav Schulz, and her daughter Růžena Vymětalová (1889–1946). Data illustrating their family life have been traced in the church registers.

KEY WORDS: National Museum – Archives of the National Museum – Václav Schulz

CONTACTS: PhDr. Milena Běličová, Archiv Národního muzea, Na Zátorách 6, 170 00 Praha 7, milena_belicova@nm.cz

Na závěr roku 2015 připadla dvě životní jubilea Václava Schulze, ředitele Archivu Národního muzea.¹ Dne 7. prosince jsme si připomněli 80. výročí jeho úmrtí, 31. prosince pak uplynulo 100 let ode dne, kdy po 37 letech pilné práce odešel z Národního muzea na zasloužený odpočinek.²

Po odborné činnosti Václava Schulze zůstala v Národním muzeu nesmazatelná stopa, kromě archivních sbírek měl až do přestěhování instituce do budovy na Václavském náměstí ve správě i sbírky pravěké a historické archeologie.³ Na velké části dokumentů tzv. starých historických sbírek Archivu Národního muzea je na levém horním okraji Schulzovou rukou napsáno datum vydání, jeho nezaměnitelným drobným úhledným písmem, černým inkoustem. Stejným písmem je psána řada dodnes používaných evidenčních pomůcek – soupis rukopisů, kartotéční lístky evidence pečetidel a pergamenových listin. Všechny listiny nemilosrdně razítkoval často doprostřed textu. Jeho působení dokladuje i četná úřední korespondence v muzejní registratuře. Schulz historik, Schulz archivář – téměř neznámý však stále zůstává Schulz člověk.

- 1 Základní životopisné údaje a přehled dosavadní literatury viz *Biografický slovník archivářů českých zemí*, Praha 2000, s. 573, heslo SCHULZ Václav (autorka Marie Ryantová).
- 2 Archiv Národního muzea (dále ANM), Registratura Národního muzea (dále RNM), 1915, č. 2144, koncept zprávy jednatele NM prof. Bohumila Němce c. k. úřadu o vyměřování poplatků o pensionování V. Schulze, exp. 15. 12. 1915.
- 3 ANM, RNM, 1892, č. 180, zpráva V. Schulze o stěhování sbírek a roztrpčení na tým, že byl bez jeho vědomí jmenován kustos sbírek historické archeologie, 3. 4. 1892; č. 215, zpráva V. Schulze o přestěhování archivu, sfragistické a prehistorické sbírky, 11. 5. 1892; č. 232, žádost V. Schulze o rozdělení správy prehistorických a archivních sbírek, 19. 5. 1892.

Obrázek 1 – Hrob Václava Schulze na pražských Malvazinkách.

ho muzea v Plzni 1913 a štůček pohlednic a dopisů adresovaných Václavu Schulzovi do muzea. Tři z nich ze srpna 1900 – od právníka JUDr. Tomáše Černého, Jindřicha Schulze z Tyrol a přítele podepisujícího se monogramem L. D. – jsou kondolence k úmrtí otce. Ostatní pohlednice obsahují blahopřání k narozeninám, k Novému roku, pozdravy z dovolené či pracovního pobytu. Dvě nedatované pohlednice z Krkonoš podepsané *Růža* zaslala pravděpodobně neteř.

V roce 2013 vyhlásila Správa pražských hřbitovů projekt Adopce významných hrobů, kterým široké veřejnosti nabídla možnost aktivně se spolupodílet na financování obnovy, restaurování a mnohdy i záchrany a zachování hrobů významných osob a umělecky cenných funerálních děl.⁷ V seznamu opuštěných hrobů nabízených k adopci na hřbitově na Malvazinkách byl i hrob Václava Schulze (DI-581). Kolektiv pracovníků Archivu Národního muzea se rozhodl hrob svého významného předchůdce adoptovat a postarat se o jeho údržbu, 22. října 2013 jsme uzavřeli smlouvu na desetiletý pronájem a – na Malvazinkách jako první – získali adopční certifikát.⁸

Na náhrobku z masivního přírodního kamene jsou kromě nápisu *VÁCLAV SCHULZ / ŘED. NÁROD. MUSEA V. V. / † 1935* uvedena jména dalších dvou osob, které jsou tu pohřbeny spolu s ním. Je to *ANNA NETUŠILOVÁ / ROZ. SCHULZOVÁ / † 1918* a *RŮŽENA VYMETALOVÁ / ROZ. NETUŠILOVÁ* s rokem úmrtí již nečitelným. Podle záznamů v ar-

Ač archivář, nezanechal po sobě osobní archivní fond – malá složka zařazená pod jeho jménem do Sbírký drobných pozůstalostí Hn byla vyčleněna z archivní registratury a o svém původci vypovídá velmi málo. Navíc byla ještě postižena ztrátou části dokladů a četné korespondence (včetně 16 kusů korespondence se Zdeňkem Nejedlým), které si vypůjčil archivář Karel Stloukal za účelem napsání Schulzova nekrologu,⁴ nevrátil je a ani ve Stloukalově osobním fondu už se je nepodařilo dohledat.⁵ V současné době fondík obsahuje pouze rukopisný inventář bronzových, železných i kamenných předmětů prehistorické sbírky *Sbírka Šárecká a Plavská*, soubor drobných lístečků s citacemi z dokladů o jeho úředním postupu a zajímavou recenzí publikace prof. Lubora Niederleho *Několik slov o pěstování České archaeologie*,⁶ jednu vizitku vlastní a několik cizích, tištěnou pozvánku k otevření městského-

4 Karel STLOUKAL, zpráva-nekrolog, Český časopis historický, 41, 1935, s. 651–652.

5 ANM, Sbírký drobných pozůstalostí Hn 81, Václav Schulz, NAD 547.

6 Vydal Fr. Šimáček, Praha, 1892.

7 Podrobněji viz <http://www.hrbity-adoptce.cz/> (přistoupeno 2015-11-10).

8 [Http://www.hrbity-adoptce.cz/adoptovane-hroby/63-vaclav-schulz.html](http://www.hrbity-adoptce.cz/adoptovane-hroby/63-vaclav-schulz.html); dále viz <http://muzeum3000.nm.cz/nejnovjsi/zapomenute-osobnosti-muzea-muz-bez-tvare-vaclav-schulz> (přistoupeno 2015-11-10).

chivu Správy pražských hřbitovů byl Václav Schulz do hrobu uložen 19. prosince 1935, Růžena Vymetalová 21. března 1946.⁹ Otázku, kdo byly tyto dvě ženy a jaké vlastně bylo rodinné zázemí, ze kterého Václav Schulz pocházel, nám zčásti umožní zodpovědět základní genealogické prameny – církevní matriky, z větší části digitalizované a dostupné na webu Státního oblastního archivu v Praze a Státního oblastního archivu v Zámrsku.¹⁰

Nejprve se dočteme, že dne 14. srpna 1849 byli v děkanském kostele sv. Jiljí v Nymburku oddáni 24letý ženich Wáclaw Šulc, kupec a měšťan v Nymburku č. p. 138, vlastní syn Wáclawa Šulce, sedláka z Bobnice č. p. 3, a Kateřiny rozené Tykwowé z Bobnice, a 19letá nevěsta Anna (*4. 5. 1830), vlastní pozůstalá dcera po zemřelém Wáclawu Černém, mistru sladovnickém v městě Nymburku č. p. 131, a Terezie, rozené Kořínkové (dcery nymburského měšťana Josefa Kořínka, mistra krupařského, č. p. 131, a matky Boženy rozené Červinkové).¹¹ 17. ledna 1851 se manželům narodil prvorozený syn pokřtěný jmény Karel Wáclaw, 4. května 1853 následovala dcera Karolina. Teprve další syn, narozený 14. července 1854 v půl čtvrté odpoledne za asistence zkoušené porodní báby Anny Holmanové z Nymburka, pokřtěný jmény Václav Antonín, je náš budoucí archivář.¹²

Dne 2. dubna 1855 teprve osmiměsíční Václav ztratil matku – Anna Šulcová zemřela v necelých 25 letech *na hlavničku dle udání lékařského*.¹³ Otec se brzy znovu oženil s Rosinou Baštovou (*25. 4. 1832), dcerou Františka Bašty, měšťana a mistra řeznického v Poděbradech č. p. 12, a Anny rozené Velebilové z Městce Králové. Z otcova druhého manželství se Václavovi narodilo několik dalších sourozenců: František Ferdinand (*2. 4. 1857), Anna Veronika (*17. 2. 1859), Jindřich Alois (*30. 9. 1860), Otokar Jan Nepomuk (17. 1.–19. 6. 1862) a Otokar Karel Veliký (27. 1. 1869–17. 7. 1871). V matričních zápisech posledních dvou synů je otec uveden jako *Václav Schulz, měšťan a policejní revizor v Nymburce*, dosavadní podoba příjmení *Šulc* se mění na německou verzi *Schulz*, kterou později používal i Václav.¹⁴ Když definitivně profesně zakotvil v Praze, v Archu zapisovacím z roku 1879 je zapsán jako *Václav Schulz* s poznámkou *Dle křestního listu Šulc*.¹⁵

Jsou to pouhé evidenční záznamy a data, příběhy lidských osudů si z nich můžeme jen domýšlet. Je možné, že brzká ztráta matčiny láskyplné náruče ovlivnila Václavův pozdější vztah k ženám, kdy zůstal zapřísahlým starým mládencem. O životě většiny sourozenců nevíme nic. Nevlastní sestra Anna se 14. července 1884 (v den Václavových 30. narozenin) provdala za 40letého vdovce Václava Netušila (13. 9. 1843–srpen 1891), lesníka na statku knížete Auersperga v Libáni číslo 1, okresu nasavrckého, hejtmanství chrudimského, syna Jana Netušila, hospodského v Přelouči č. p. 16, a jeho manželky Anny rozené Stárkové z Heřmanova Městce.¹⁶ Absolvoval nižší reálku a po studiích se stal lesním praktikantem ve

9 Za dohledání dat děkuji Oldřišce Dvořáčkové a Radmile Volkové ze Správy pražských hřbitovů.

10 <http://ebadatelna.soapraha.cz/>.

11 Státní oblastní archiv (dále SOA) Praha, Nymburk, matrika 18, O 1828–1858, fol. 174; Nymburk, matrika 11, N 1828–1835, fol. 36.

12 SOA Praha, Nymburk, matrika 14, N 1847–1857, fol. 97, 167, 205.

13 SOA Praha, Nymburk, matrika 22, Z 1829–1857, s. 428.

14 SOA Praha, Poděbrady, matrika 49, Index N 1764–1848, s. 25; Nymburk, matrika 14, N 1847–1857, fol. 282; Nymburk, matrika 15, N 1857–1866, fol. 55, 117, 165; Nymburk, matrika 25, křestní 1866–1877, fol. 63.

15 Archiv hl. m. Prahy, Soupis pražského obyvatelstva 1830–1910 (1920), č. 351.

16 SOA Praha, Nymburk, matrika 34, O 1858–1894, s. 334.

Stříteži, v Petrkově a také v Chlumu. V roce 1866 musel nastoupit k c. k. pěchotě, po vojenské službě byl přijat zpět do knížecí služby, kde služebně postupoval a vystřídal řadu revírů. Od roku 1883 působil jako mladší revírník na nasavrckém velkostatku v revíru Lhota, pak byl přeložen do Libáně. V roce 1886 odešel na revír Petrkov, kde byl v roce 1890 povýšen na revírníka I. třídy, zemřel v srpnu 1891.¹⁷

V Libáni se Anně narodili synové Václav (4. 6. 1885–28. 2. 1890 Nymburk) a Karel Otakar (28. 8.–17. 9. 1886). Po přestěhování do Petrkova č. p. 3 následovaly další dvě děti, Ottokar Ludvík (*4. 8. 1887) a Růžena Marie (*26. 8. 1889).¹⁸

Na základě údajů v dochovaných konskripčních listech – pobytových přihláškách pražského policejního ředitelství,¹⁹ můžeme usuzovat, že se Anna Netušilová po manželově smrti vrátila do Nymburka k otci, který v následujícím roce také podruhé ovdověl.²⁰ Po otcově smrti si 18. prosince 1900 nechala v Nymburku vystavit domovský list a 20. srpna 1901 se s oběma dětmi přihlásila k pobytu v Praze na Královských Vinohradech č. 880;

1905 se přestěhovala do č. 802. 1. září 1906 se rodina přehlásila na Smíchov č. 430, syn Otakar je uveden jako student. Tam také 18. listopadu 1918 zemřela na zánět ledvin a vadu srdce a 20. listopadu byla jako první pohřbena do hrobu na Malvazinkách.²¹

Růžena Netušilová se 31. ledna 1920 ve farním kostele sv. Václava na Smíchově provdala za Metoděje Vymetala (*5. 8. 1895 ve Slaném), pojistného inženýra zemského výboru, bytem na Malé Straně, Praha III-219, syna Aloise Vymetala, ředitele kůru v Písku, a Aloisie rozené Kubiasové z Vamberka 57. Nevěstíným svědkem na svatbě byl Václav Schulz, ředitel archivu, toho času bytem na Královských Vinohradech, Grégrova 2.²² O jejím životě nic dalšího nevíme, jen to, že o prvním jarním dnu roku 1946 spočinula společně s matkou a strýcem na Malvazinkách.

Obrazek 2 – Certifikát o adopci hrobu Václava Schulze. Čest jejich památce.

17 Hana SEDLÁČKOVÁ, *Správa nasavrckého velkostatku Františka Josefa knížete Auersperga (1856–1938)*, Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Historický ústav, magisterská diplomová práce, Brno 2013, s. 59.

18 SOA Zámorsk, Farní úřad Nasavrky pro Libán, matrika sign. 3781, N 1869–1889, fol. 177, 136. Za dohledání děkují Mgr. Janě Černinové.

19 Národní archiv, Konskripce (1850–1914) – pobytové přihlášky pražského policejního ředitelství, viz <http://digi.nacr.cz/prihlasky2/> (přistoupeno 2015-12-10).

20 SOA Praha, Nymburk, matrika 36, Z 1857–1895, s. 852, Rosina Schulzová †29. 8. 1892 v lázních Karlovy Vary.

21 Archiv hl. m. Prahy (dále AMP), matrika SM Z21, 1917–1920, fol. 132, č. 728, viz www.ahmp.cz/adfontes/ (přistoupeno 2015-12-20).

22 AMP, matrika SM O23, 1919–1920, fol. 210, č. 46.